

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه	: فیاضی، مجید، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: آیین پرواز: گفتارهایی درباره نماز / گردآوری مجید فیاضی؛ کاری از مرکز تخصصی نماز.
مشخصات نشر	: تهران: ستاد اقامه نماز، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۶-۰۳۷-۰۶۷-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: نماز -- کلمات قصار
موضوع	: نماز -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	: نماز -- احادیث
شناسه افزوده	: مرکز تخصصی نماز
شناسه افزوده	: ستاد اقامه نماز
رده بندی کنگره	: BP۱۸۶/۲ف۸۳آ۹ ۱۳۹۱
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۵۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۹۴۲۵۶۷

آیین پرواز

گفتارهایی درباره نماز

نام کتاب آیین پرواز

گردآوری مجید فیاضه

کاری از مرکز تخصصی نماز

ناشر مؤسسه فرهنگه - انتشارات ستاد اقامه نماز

شمارگان ۵۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ اول، تابستان ۹۱

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۷-۰۶۷-۹

چاپ و صحافه سازمان چاپ و انتشارات اوقاف

مراکز پخش: ۱. دفاتر ستادهای اقامه نماز سراسر کشور

۲. تهران میدان فلسطین، انتشارات ستاد اقامه نماز؛ تلفن: ۸۸۹۰۰۰۵۹ - ۸۸۸۹۶۶۶۶

فہرست

۲	کلامِ دوست
۱۹	کلامِ راہبران
۵۷	کلامِ عالمان
۷۷	کلامِ دانشوران
۹۵	کلامِ شاعران
۱۱۷	بے نوشتہا

کلامِ دوست

معجزه نماز

«وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفَا مَنْ أَيْلٍ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ
ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ»

و در دو طرف روز و اوایل شب نماز را برپا دار، که نیکی‌ها بدی‌ها را از بین می‌برد. این تذکری برای پند گیرندگان است.

چرا جهنم!؟

«...يَتَسَاءَلُونَ * عَنِ الْمُجْرِمِينَ * مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ * قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ»

بهشتیان از دوزخیان می پرسند که چه چیز شما را گرفتار جهنم کرد؟ آنان پاسخ می دهند: ما از نماز گزاران نبودیم.

بر آستانِ بی نیاز

«رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ»

پروردگارا! مرا به پا دارنده نماز قرار بده و فرزندان مرا نیز. پروردگارا! دعای مرا بپذیر.

سوره مبارکه ابراهیم، آیه ۴۰

رازِ پاکی

«اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ»

آنچه را از این کتاب به تو وحی شده است تلاوت کن؛ و نماز را برپا دار؛ زیرا
نماز انسان را از گناهان بزرگ و آنچه ناپسند است باز می‌دارد؛ و البته در یاد خدا
بودن، بزرگ‌تر است و خدا می‌داند که شما چه می‌کنید.

وای بر سهل‌انگاری!

«فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ * الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ * الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُونَ»

پس وای بر نمازگزارانی که در نماز خود سهل‌انگاری می‌کنند؛ همان کسانی که

ریا می‌کنند...

امر به نماز

«وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا»

و خویشانان را به نماز فرمان بده و بر آن پافشاری کن.

شرط خوشبختی

«قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ»

حقاً که ایمان آورندگان رستگار شدند؛ آنان که در نمازشان (با روح و جسم)

فروتن‌اند.

سوره مبارکه مؤمنون، آیه ۲۳

برپایی نماز

«وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ»

و نماز را برپا دارید؛ و زکات بپردازید؛ و با رکوع کنندگان رکوع کنید.

همین نزدیکی...

«وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَ
لِيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ»

و هنگامی که بندگانم، از تو درباره من سؤال کنند، (بگو): من نزدیکم؛ دعای دعا کننده را، به هنگامی که مرا می خواند، پاسخ می گویم! پس باید دعوت مرا بپذیرند، و به من ایمان بیاورند، تا راه یابند (و به مقصد برسند).

بی‌خدایی...

«وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى»

و هر کس از یاد من روی گردان شود، زندگی (سخت و) تنگی خواهد داشت؛ و روز قیامت، او را نابینا محسور می‌کنیم!»

کلامِ راهبران

رهایی از آتش‌ها

هیچ نمازی نیست مگر اینکه چون وقت آن فرا می‌رسد، فرشته‌ای ندا می‌کند:
ای مردم! برخیزید و آتشی را که بر پشت خود افروخته‌اید با نماز خویش خاموش
کنید.^۱

حضرت رسول ا

بهترین نماز

اینکه نماز صبح را به جماعت بخوانم، در نظرم محبوب‌تر از عبادت و شب‌زنده‌داری تا صبح است.^۲

حضرت رسول ا

نمازِ کلاغی!

امیرالمؤمنین علیه السلام به مردی که نمازش را به سرعت می‌خواند، نگاه کرد. امام فرمودند: مَثَل (نماز خواندن) تو در پیش خداوند مَثَل کلاغی است که از زمین دانه می‌چیند؛ اگر تو به این حالت بمیری، به دین پیامبر اسلام نمرده‌ای.

امام سپس فرمودند: همانا که دزدترین مردم کسی است که از نمازش بدزدد.^۳

گنج بهشت

انتظار کشیدن از بعد از نماز تا نماز دیگر، گنجی است از گنج‌های بهشت.^۴

حضرت رسول ا

راحتی قیامت

هر کسی از شما قنوتش در این دنیا طولانی تر باشد، در آخرت، در موقف محشر راحتی او بیشتر خواهد بود.^۵

حضرت رسول ا

او می بیند...

خداوند تعالی را چنان عبادت کن که گویا او را می بینی و [بدان که] اگر تو او را نمی بینی، او تو را می بیند.^۶

حضرت رسول ا

برکات مسجد

هر کس به مسجد برود، حداقل یکی از این هشت فایده نصیبش می‌شود:

۱. پیدا کردن برادر دینی؛
۲. به دست آوردن دانشی جدید؛
۳. شنیدن آیه‌ای از قرآن کریم؛
۴. شنیدن سخنی هدایت کننده؛
۵. شنیدن کلامی نجات‌بخش از بدبختی؛
۶. دریافت رحمتی از جانب خدا؛
۷. ترک گناهی از ترس خدا؛
۸. انجام ندادن گناه از روی شرم.^۷

توفیق نماز شب

مردی نزد امیرالمؤمنین علیه السلام آمد و گفت: ای امیر مؤمنان! من از توفیق نماز شب محروم شده‌ام. علیه السلام فرمود: تو مردی هستی که گناهانت تو را زندانی و اسیر کرده‌اند.^۸

ضمانتِ نامهٔ بهشت

در محضر خداوند برای شش نفر ضمانت بهشت را می‌کنم؛ یکی از آنان کسی است که به قصد نماز جمعه از منزل خارج شود و در راه فوت نماید؛ همانا بهشت از آن اوست.^۹

پله پله تا غفلت

ای بنی اسرائیل! در خوردن زیاده روی نکنید؛ همانا ثمرهٔ پر خوری، بسیار خوابیدن است و هر کس بسیار بخوابد، نماز و عبادتش کم خواهد بود و آنگاه در زمرهٔ غافلان به شمار خواهد آمد.^{۱۰}

سلبِ توفیق

همانا فردی دروغ می‌گوید و به خاطر همان دروغ‌گویی، از نماز شب محروم می‌شود.^{۱۱}

حضرت امام ه

هشدار!

هرگاه رو به قبله ایستادی، دنیا و هرچه را در آن است، و مردم و احوال و اوضاع آنها را یکسره فراموش کن و دلت را از هر آنچه تو را از خدا باز می‌دارد، فارغ گردان؛ با چشمِ دل، عظمت خدا را ببین و روزی را به یاد آر که به‌سوی او برگردانده می‌شوی.

چون تکبیر گفتی، هر آنچه را در میان آسمان‌ها و زمین است، در برابر بزرگی او ناچیز شمار...

کلام راهبران ۳۳

زیرا هرگاه بنده تکبیر بگوید و خدای تعالی به قلبش بنگرد و حقیقت تکبیر (بزرگترین شمردن خداوند) را در آن نبیند، می‌فرماید: ای دروغ‌گو، مرا فریب می‌دهی؟ به عزت و جلالم سوگند که تو را از شیرینی یادم محروم می‌کنم.^{۱۲}

حضرت امام ه

نماز سنج

هر کس دوست دارد بداند نمازش قبول شده یا نه، ببیند که آیا نمازش او را از گناه و زشتی باز داشته یا نه؟ پس به هر مقدار که نمازش او را از گناه باز داشته، به همان اندازه نیز نمازش قبول شده است.^{۱۳}

به کجا چنین شتابان!؟

زمانی که بنده برای رفع حاجت خود نمازش را با عجله می‌خواند، خداوند می‌فرماید:

أيا بنده من نمی‌داند که حاجت او را من برآورده می‌کنم!؟^{۱۴}

حضرت امام ه

قرعه کشی برای...

اگر مردم می دانستند که اذان گفتن و شرکت در صف اول جماعت چه فضیلتی دارد، حتماً برای این دو کار قرعه کشی می کردند^{۱۵}.

حضرت رسول ا

فرصت پاکیزگی...

فرض کنید که در برابر خانه شما نه‌ری روان باشد و هر روز در آن پنج بار خود را بشوید. آیا دیگر هیچ آلودگی‌ای بر بدن شما می‌ماند؟! نه. نمازهای پنج‌گانه هم همین اثر را دارد. با پنج نماز در روز، خدا لغزش‌ها را از آدمی می‌زداید و او را پاکیزه می‌کند.^{۱۶}

فلسفه نماز

... نماز برای این واجب شد که انسان به وسیله آن به ربوبیت خدا اقرار کند و شبانه روز در مقام بندگی و به یاد خداوند متعال باشد؛ و همین نماز گزاردن شخص در پیشگاه پروردگار عزوجل، خود، بازدارنده او از گناهان است و او را از فسادهای گوناگون مانع می‌شود... و فلسفه سجده بر خاک نیز آن است که غرور و طغیان و خودخواهی را از خود دور کنیم و به یاد خدای یکتا باشیم و از گناهان و ناروایی‌ها به دور باشیم.^{۱۷}

چقدر بالا می‌رود!؟

از نماز بنده خدا آن مقدار بالا می‌رود که مقبول درگاه خدا شود؛ نصف آن یا یک سوم آن یا یک چهارم یا یک پنجم و...؛ از نماز او چیزی بالا نمی‌رود، مگر آنچه را با قلبش به آن توجه داشته است.^{۱۸}

یاورِ خوبی

کسی که اطاعت فرمان نماز نکند، نمازش نماز نیست. اطاعت از نماز آن است که نهی آن را از فحشا و منکر به کار بندد.^{۱۹}

همچنین حضرتش دربارهٔ مردی که نماز می‌خواند و درعین‌حال، مرتکب کارهای زشت می‌شد، فرمودند: «نمازش روزی او را از زشت‌کاری باز خواهد داشت». پس دیری نگذشت که آن مرد توبه کرد.^{۲۰}

گناهشویی

سلمان فارسی می‌گوید: یک وقت زیر درختی در محضر پیغمبر ﷺ نشسته بودم که حضرت، شاخه خشک درخت را گرفت و تکان داد؛ تمام برگ‌هایش که فرو ریخت، فرمود: وقتی که مسلمان وضویش را به‌خوبی گرفت، سپس نمازهای پنج‌گانه را به جا آورد، گناهان او فرو می‌ریزد، همچنان که برگ‌های این درخت فرو ریخت.^{۲۱}

نشانه خشوع

ایشان وقتی مردی را دیدند که در نماز با ریش خود بازی می‌کند، فرمودند:
«اگر این مرد دلش خاشع بود، قطعاً اعضا و اندامش نیز خاشع می‌شدند».^{۲۲}

حضرت رسول ا

نیایش شبانه

هرگاه بنده‌ای در دل شب با خدای خود خلوت کند، خداوند دلش را نورانی می‌کند؛ آنگاه به فرشتگانش خطاب می‌کند: ای فرشتگان من! به بنده‌ام بنگرید که در دل شب تار، که هرزگان به باطل مشغول‌اند و غافلان خفته‌اند، چگونه با من خلوت کرده است؛ گواه باشید که من او را آمرزیده‌ام.^{۳۳}

غیر قابل محاسبه

جبر علیه السلام نقل کرد: خداوند وعده داده است که وقتی عدد حاضران در جماعت بیش از ده نفر باشد، اگر تمام دریاها مرگب، درختها قلم و جن و انس و ملائکه نویسنده شوند، نمی‌توانند ثواب یک رکعت آن را بنویسند.^{۲۴}

خودت را برسان

در زمان پیغمبر ﷺ مردی به علت ناینایی در نماز جماعت شرکت نمی کرد. روزی به خدمت پیغمبر ﷺ رسید و عرض کرد: من ناینایم و صدای اذان را می شنوم؛ اما کسی نیست که دستم را بگیرد و مرا به مسجد بیاورد. حضرت فرمودند: طنابی از خانه خود تا مسجد قرار بده و با آن خود را به نماز جماعت برسان.^{۲۵}

حضرت امام ع علیه السلام

اگر بدانی...

اگر نمازگزار بداند که در حال نماز چقدر از رحمت (خداوند) او را فرا گرفته است، هرگز از اینکه سرش را از سجده بردارد، خوشحال نمی‌شد.^{۲۶}

بهترین قلعه

نماز، قلعه و دژ محکمی است که نمازگزار را از حملات شیطان در امان نگاه می‌دارد.^{۲۷}

مهمترین‌ها

پس از شناخت خداوند، چیزی را بالاتر و مهم‌تر از نماز نمی‌دانم.^{۲۸}

حضرت رسول ا

نماز...

هیچ چیزی مانند نماز، بینی شیطان را به خاک نمی‌مالد.^{۴۹}

حضرت صاحب الز

ستون خیمه

نماز همچون ستون خیمه‌ای است که تا وقتی ستون پای برجا و ثابت باشد، طناب‌ها و میخ‌ها و پرده خیمه نیز برپا و استوار خواهد بود؛ اما هر گاه آن ستون شکست، دیگر نه میخ و نه طناب و نه پرده خیمه هیچ فایده‌ای ندارند.^{۳۰}

جدی بگیرید

نمازهایتان را محافظت کنید؛ نسبت به مسأله نماز احساس مسئولیت کنید و به وسیله آن به خدا نزدیک شوید؛ زیرا نماز به مؤمنان واجب شده است. مگر نشنیده‌اید وقتی که از اهل جهنم می‌پرسند: «شما را چرا به جهنم داخل نمودند؟ در پاسخ می‌گویند که ما از نمازگزاران نبودیم» (سوره مبارکه مدثر، آیه ۴۳-۴۲)^{۳۱}

راه پاکیزگی

نمازهای پنج‌گانه، کفاره گناهانی است که مابین آنها صادر می‌شود، تا وقتی که از گناهان کبیره و بزرگ اجتناب نمایی. همین است معنی آنکه خدای تعالی فرمود: «به‌درستی که خوبی‌ها، بدی‌ها را از بین می‌برند» (سوره مبارکه هود، آیه ۱۱۴).^{۳۲}

چقدر می‌آرزد؟

کسی آمد خدمت امام ص علیه السلام استخاره کرد و بد آمد. استخاره را ندیده گرفت و به تجارت رفت.

اتفاقاً به او خوش گذشت و علاوه بر آن سود فراوانی هم برد؛ تعجب کرد که پیش علیه السلام استخاره کرده بود و بد آمد!

خدمت امام ص علیه السلام رفت و قضیه را گفت.

ﷺ تبسمی نموده و فرمودند: یادت هست در فلان استراحت‌گاه خسته بودی، نماز مغرب و عشاءت را خواندی، شام خورده و خوابیدی؛ بعد یک وقت بیدار شدی که آفتاب زده و نمازت صبحت قضا شده بود؟ جواب داد: «بله، یابن رسول الله». ﷺ فرمودند: اگر خدا دنیا و آنچه در دنیاست به تو داده بود، جبران آن خسارت نمی‌شد. خیلی ضرر کرده‌ای و متوجه نیستی...^{۳۳}

حق نماز

هرچیزی حقی دارد و حقّ نماز آن است که بفهمی با نماز به محضر خدا وارد می‌شوی و مقابل او می‌ایستی؛ پس حالت بنده‌ای ذلیل، مشتاق، ترسان، امیدوار، درمانده و گریان را داشته باش که با آرامش و فروتنی تمام، او را بزرگ می‌داری؛ همو که در محضرش هستی و از صمیم دل با او نجوا می‌کنی؛ و همو که از او رهایی خویش را از گناهایی که احاطه‌ات کرده‌اند و خطاهایی که تو را به نابودی کشانده‌اند، خواستار می‌شوی. **و لا قوّة إلاّ باللّه.**^{۳۴}

نمازِ عشق

دربارهٔ امیرالمؤمنین علیه السلام آمده است: هرگاه وقت ادای نماز می‌رسید، رنگ چهرهٔ ایشان تغییر می‌یافت و بر خود می‌لرزید. وقتی از ایشان می‌پرسیدند که این چه حالت است؟ می‌فرمود: هنگام ادای امانتی رسیده است که بر آسمان‌ها و کوه‌ها عرضه شد و آنها از حمل آن سر باز زدند، و انسان این بار امانت را برداشت... (سورهٔ مبارکهٔ احزاب، آیه ۷۲).^{۳۵}

كلامِ عالمان

مثل کارهای دیگر

در هر حال، انسان متعبّد باید اوقات عبادتش موظف (مختص) باشد. البته اوقات نماز را که مهم‌ترین عبادات است، باید حفظ کند و آنها را در اوقات فضیلت به‌جا آورد و در آن اوقات، برای خود شغل دیگری قرار ندهد؛ و همان‌طور که برای کسب مال و منال، و برای مباحثه و مطالعه وقت موظف (مختص) قرار می‌دهد، برای این عبادت نیز قرار دهد که در آن وقت، فارغ از امور دیگر باشد تا حضور قلب که مغز و لُبّ عبادات است برای او میسر باشد.^{۳۶}

بنیان‌گذار انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره)

سرود پاکی

در آن لحظه که آدمی به کمال و شکوه بی‌نهایت آفریدگار جهان می‌اندیشد، سراپا شیفته آن می‌شود، دل و جانش به خضوع و خشوع و فروتنی می‌گراید، با آهنگ فطرت در برابر آن همه کمال و عظمت زبان به ستایش می‌گشاید: «حمد و تسبیح» سر تعظیم فرود می‌آورد: «رکوع» و سر به زمین می‌ساید: «سجود»^{۳۷}

آیت‌الله شهید بهشتی (ره)

زنگ بیداری

نماز یک زنگ بیداری و یک هشدار در ساعات مختلف شبانه روز است؛ به انسان برنامه می‌دهد و از او تعهد می‌خواهد؛ به روز و شبش معنا می‌دهد و از گذشت لحظه‌ها حساب می‌کشد. در آن هنگام که انسان مشغول و بی‌خبر از طی زمان و انقضای عمر است، او را می‌خواند و به او می‌فهماند که روزی گذشت و روزی آغاز شد.^{۳۸}

صحبت با دوست

نماز یعنی صحبت با دوست؛ هر چقدر دوستت رو بیشتر دوست داشته باشی، در موقع صحبت کردن، بیشتر در اون محو می‌شی. دارند با هم حرف می‌زنند، یه دفعه می‌بینی چهار ساعت گذشت... او که با جون کردن نماز می‌خونه و دوست داره زود زود نماز رو بخونه تا تموم بشه، دوستش رو نشناخته؛ هنوز با دوستش دوست نشده. فقط خدا با او دوسته. و چقدر زشته که خدا با ما دوسته ولی ما تحویلش نمی‌گیریم.^{۳۹}

آیة الله بهجت (ره)

ندای درون

«الصَّلَاةُ تَنْهَى»، «تَنْهَى» یعنی نهی می‌کند، نه اینکه دست و پای انسان را می‌بندد؛ غرائز را از کار می‌اندازد. بعضی خیال می‌کنند «الصَّلَاةُ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ»، معنایش این است که اگر نماز خواندی، دیگر فحشا و منکر از بین خواهد رفت؛ نه، معنایش این است که وقتی نماز می‌خوانی، آن واعظ درونی تو که با نماز جان گرفته، او مرتب به تو از بدی فحشاء و منکر می‌گوید. گفتن و

۶۴ آیین پرواز

تکرار کردن و بر دل فرو خواندن، طبعاً اثر دارد و دل را خاضع و خاشع می‌کند. لذاست می‌بینید نماز تکرار باید شود. اهمیت نماز اینجاست.^{۴۰}

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای

خیر دنیا و آخرت

وقتی به نجف اشرف برای تحصیل مشرف شدم، گاهی به محضر مرحوم قاضی شرفیاب می‌شدم. تا اینکه یک روز در مدرسه‌ای ایستاده بودم که مرحوم قاضی از آنجا عبور می‌کردند. چون به من رسیدند، دست خود را روی شانه من گذاردند و گفتند: «ای فرزند! دنیا می‌خواهی نماز شب بخوان، آخرت می‌خواهی نماز شب بخوان».^{۴۱}

ماهی در آب

علامه امینی(ره) مدت سه شب در حرم امام علیه السلام بود و هر شب هزار رکعت نماز می خواند. وقتی به او گفتند: شما خسته نمی شوید؟ فرمود: مگر ماهی از شنا خسته می شود که من از نماز خسته شوم؟!^{۴۲}

سفارش عارف

شما را سفارش می‌کنم به اینکه نمازهایتان را در بهترین و با فضیلت‌ترین اوقات آنها به‌جا آورید؛ و آن نمازها با نوافل ۵۱ رکعت است؛ پس اگر نتوانستید، ۴۴ رکعت بخوانید و اگر مشغله‌های دنیوی نگذاشت آنها را به‌جا آورید، حداقل نماز آوآبین را بخوانید (نماز اهل توبه که هشت رکعت است و هنگام ظهر اقامه می‌شود).^{۴۳}

آیة الله قاضی (ره)

اول وقت

اگر می‌خواهید برکاتی نصیبتان شود، نماز اول وقت بخوانید.^{۴۴}

آیت الله العظمیٰ بهاء الدینی (ره)

لذت نماز

احساس لذت در نماز یک‌سری مقدمات خارج از نماز دارد و یک‌سری مقدمات در

خودِ نماز.

آنچه که قبل از نماز و در خارجِ نماز بایستی مورد ملاحظه شود و عمل شود، این

است که انسان گناه نکند؛ قلب را سیاه نکند؛ دل را تیره نکند؛ معصیت، روح را مکدر

می‌کند؛ نورانیت دل را می‌برد.

۷۰ آیین پرواز

و اما هنگام خودِ نماز، انسان بایستی زنجیر و سیمی دور خودش بکشد تا غیر خدا داخل نشود. بایستی فکرش را از غیر خدا منصرف کند. البته اگر به طور غیر اختیاری توجهش به جایی رفت که هیچ؛ اما به محض التفات پیدا کردن، بایستی قلبش را از غیر خدا منصرف کند.^{۴۵}

آیة الله بهجت (ره)

نماز را بو نکن!

[فرض کنید] یک انسان مبتلا به فقر غذایی، کمبود ویتامین، کمبود پروتئین و محتاج مواد لازم، به یک جعبه‌ای دسترسی پیدا کند که پر از همهٔ این موادی است که او احتیاج دارد؛ بعد آن را بو کند، کنار بگذارد! خب، باز کن، بخور، استفاده کن، نیرو را بفرست به بدن خودت؛ همین طور بو می‌کنی، می‌گذاری کنار؟!... ما نماز را همین طور بو می‌کنیم، می‌گذاریم کنار. کلمه کلمهٔ نماز درس است، کلمه کلمهٔ نماز حال است؛ اگر قدرش را بدانیم.

حضرت آیت الله خاмене‌ای

بخوانی، می رسی

آیت الله بهجت از مرحوم آقای قاضی رحمه الله نقل می‌کردند که ایشان می‌فرمود: اگر کسی نماز واجبش را اول وقت بخواند و به مقامات عالیه نرسد، مرا لعن کند! و یا فرمودند: به صورت من تف بیندازد.^{۴۶}

علامه مصباح یزدی

شب‌زنده‌داری

از طالبان آخرت، احدی به مقامی از مقامات دینی نرسید، مگر آنان که اهل تهجد و شب
زنده‌داری بودند.^{۴۷}

استاد بزرگ اخلاق، ملاحسین قلی همدانی (ره)

حلال مشکلات

هر زمان برایم مشکل علمی پیش می‌آمد و از حل آن عاجز می‌ماندم، به مسجد جامع شهر رفته و دو رکعت نماز به‌جای می‌آوردم؛ سپس از خداوند می‌خواستم مرا به‌وسیلهٔ نورِ آن نماز، یاری دهد تا گره از مشکلم باز کنم. پس از ادای آن دو رکعت، راه‌حل مشکل برایم آسان می‌گشت و به آنچه می‌خواستم می‌رسیدم.^{۴۸}

نمازِ بازدارنده

سعادت و خوشبختی و دریافت فیض‌های ربّانی هنگامی برای نمازگزار حاصل می‌شود که با تمام وجود و با اخلاص به الفاظ و معانی، و حرکات و سکنتات نماز توجه کند و در اسرار و رموز آن تفکر و دقت نماید. باید در حال نماز جز پروردگار عالم از همه قطع ارتباط کند و با صدق و اخلاص، تنها به او روی آورد... این‌گونه نماز است که انسان را از زشتی‌ها و پلیدی‌ها بازداشته و موجب تقرب به خدا و سعادت وی می‌گردد.^{۴۹}

کلام دانشوران

غیر قابل انکار

ایمان به خداوند جزء ضروری وجود انسانی است و اعتراف به مبدأ متعال در اعماق روح آدمی ریشه دارد. ما هرچند آن عامل حسّی درونی و کیفیت احساس و درک فطری و شعور باطن را نتوانیم با حواس ظاهری درک و تجربه کنیم و یا نتوانیم احساس خود را به حواس ظاهری دیگران جلوه‌گر سازیم، ولی هرگز نمی‌توانیم احساس درونی فطری و شعور باطن خود را - هرچند که دیگری نبیند - پنهان کنیم.^{۵۰}

مایه وحدت امت

هر کسی به هنگام نماز جماعت، اجتماع مسلمانان را مشاهده کند که برای نماز صف بسته‌اند و با نظام خاصی در کمال وقار و با طرز حیرت‌انگیزی رکوع و سجود می‌کنند، به شگفتی در می‌آید و آثار تربیتی آن را در روان مسلمین از همان روزهای نخستین درک خواهد نمود.

کلام دانشوران ۸۱

کافی است که ما نقش نماز را مورد بررسی قرار دهیم که چه تأثیر مهمی در بیدار کردن روح نظم و حفظ نظام داشته است... همین نظم مسلمانان در نماز، روح وحدت و یگانگی را در میان مسلمانان زنده کرده، برادری، مساوات و برابری و دستاوردهای اجتماعی اسلام را عملاً ایجاد می‌نموده است.^{۵۱}

هیل، دانشمند برجسته اروپایی

نیایش صبح

[دربارهٔ سحرخیزی و نیایش صبحگاهی می‌نویسد:]

ناپاکی اخلاقی نیز همچون کثافت بدنی مذموم است؛ پیش از شروع یک روز نو، هر کس باید اخلاقش را نیز همانند جسمش شستشو دهد.^{۵۲}

دکتر الکسیس کارل، محقق شهیر فرانسوی

تنها راه

ممکن است که ما رحمت خدایی را به یک دستگاه مولد برق تشبیه کنیم و وظیفه ما این است که با این دستگاه به وسیله دعا ارتباط پیدا کنیم و از آن کسب قدرت نماییم؛ یا اینکه می‌توانیم این‌طور بگوییم: این دستگاه پرنیرو و پر قدرت، اثری در زندگی ما ندارد، مگر از راه دعا و نیایش و روی آوردن بدان درگاه.^{۵۳}

مجله آمریکایی «ریدرز دایجست» به نقل از یکی از دانشمندان روان‌شناس

آرامش بخش

آرام‌سازی، یکی از وسایل مورد استفاده برخی از روان‌درمان‌گران جدید برای بیماری‌های روانی است و انسان می‌تواند آن را از طریق تمرین بیاموزد. خواندن نماز، آن‌هم پنج بار در روز، خود بهترین برنامه تمرین آرام‌سازی و فراگیری آن می‌تواند باشد و معمولاً وقتی انسان کیفیت آرام‌سازی را یاد بگیرد، می‌تواند از تشنّجات عصبی ناشی از فشارها و گرفتاری‌های زندگی رها شود.

کلام دانشوران ۸۵

آری؛ حالت تمدد اعصاب و آرامش روانی ناشی از نماز، انسان را از اضطرابی که بیماران روانی همواره از آن رنج می‌برند، می‌رهاند؛ چون این حالت‌ها معمولاً تا مدتی پس از نماز در انسان باقی می‌ماند و ادامه می‌یابد.^{۵۴}

دکتر عثمان محمد نجاتی، دانشمند عرب

امیدوار کننده

نیایش به آدمی نیروی تحمل غم‌ها و مصائب را می‌بخشد و هنگامی که کلمات منطقی برای امیدواری نمی‌توان یافت، انسان را امیدوار می‌کند و قدرت ایستادگی در برابر حوادث بزرگ را به او می‌دهد.^{۵۵}

دکتر الکسیس کارل، محقق شهیر فرانسوی

عجیب نیست

... امروزه فراوانی دلایل بر فضیلت دعا و نیایش آن اندازه است که راه انکار بر آن بسته است. این امری تعجب‌آور نیست که آدمی به هنگام سختی و مصیبت به‌سوی نیرویی غیر از نیروی خود روی آورده، بلکه عجیب و شگفتی‌آور این است که این امر را شگفتی‌آور و عجیب بدانیم.^{۵۶}

مجله آمریکایی «ریدرز دایجست» به نقل از یکی از دانشمندان روان‌شناس

واقعیت درون

احساس عرفانی (خداگرایی و پرستش) جنبشی است که از اعماق فطرت ما سرچشمه گرفته است و یک غریزه اصلی است.^{۵۷}

دکتر الکسیس کارل، محقق شهیر فرانسوی

پیوند جاوید

ممکن است هر پدیده‌ای از پدیده‌های جهان و هر لذتی از لذایذ حیات و هر نعمتی از نعمت‌های زندگی یک روزی متلاشی و نابود گردد؛ و ممکن است بشر روزی علم و صنعت، بلکه نیروی عقل را از دست بدهد؛ ولیکن محال است پیوند دینی (عبادت و پرستش) متلاشی گردد و از بین برود.^{۵۸}

ارنست رنان، فیلسوف فرانسوی

فطرت خداجو

طبیعت آدمی به گونه‌ای خلقت یافته است که خودبه‌خود نسبت به خدا به طور ناخودآگاه در خود، احساس عطش و عشق می‌کند. از این رو، اگر به صراط مستقیم توحید هدایت نشود، در برابر معبودهای کاذب (بت‌ها و...) سر تعظیم فرود می‌آورد تا آن عطش درونی خود را پاسخ‌گو باشد.^{۵۹}

پروفسور کارل گوستاو یونگ

عاقلانه

اگر من از کشف فلسفه و رموز دعا و نماز عاجزم، دلیل بر این نمی‌شود که از یک زندگی سعادت‌مندان‌ه‌ای که عبادت به همراه دارد، استفاده نکنم.^{۶۰}

دیل کارنگی، محقق غربی

آمار می گوید

آمار جنایت‌ها نشان داده است که به‌طور متوسط کسانی که به‌عنوان مجرم و جنایتکار در جامعه شناخته شده‌اند، کسانی هستند که یا هیچ و یا بسیار اندک و جاهلانه نیایش می‌کنند و بر عکس، در همان سطح و در همان مسیر و در همان تیپ اجتماعی و طبقه اقتصادی، غالباً آنها که هنوز سنت نیایش را حفظ کرده‌اند، از ارتکاب جنایت مصون‌اند و گاه اگر دست می‌آلایند به صورت حرفه‌ای و سرگرمی دایمی و صفت مشخصشان نیست؛ بلکه به گونه لغزش و یا حادثه‌ای در زندگی آنهاست.^{۶۱}

دکتر الکسیس کارل، محقق شهیر فرانسوی

راز ماندگاری

با یک تجربهٔ سخت دردناک و تلخ آموختیم که فقدان احساس اخلاقی و عرفانی در میان اکثریت عناصر فعال یک ملت، زمینه زوال قطعی ملت و انقیاد او را در بند بیگانه تدارک می‌بیند. اجتماعاتی که احتیاج به نیایش را در خود کشته‌اند، معمولاً از فساد و زوال، مصون نخواهند بود.^{۶۲}

دکتر الکسیس کارل، محقق شهیر فرانسوی

واقعیت غرب

سعادت بشر وقتی تأمین می‌شود که اندیشه و قلب وی با هم پرورش یابند. تمدن اروپایی این عیب را دارد که مغز را بیش از اندازه تقویت کرده است - که ترقی علوم صنایع نتیجه آن است - و قلب را متروک گذاشته است، و از این جهت ایمان و عشق به فضایل اخلاقی که ثمره آن است، ضعیف یا نابود شده است، و جمیع بدبختی‌های ما در این دوره و مفساد تمدن حاضر که نسل جوان را فریب کارانه به سوی خود می‌کشد، ناشی از همین است.^{۶۳}

دکتر الکسیس کارل، محقق شهیر فرانسوی

کلامِ شاعران

بال بگشا

چه شکرهاست در این شهر که قانع شده‌اند

شاهبازان طریقت به مقام مگسی

کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش

وَه که بس بی‌خبر از غلغل چندین جَرسی

بال بگشا و صفیر از شجر طوبی زَن

حیف باشد چو تو مرغی که اسیر قفسی

راز و نیاز

به امیدی هله با سوز و گداز آمده‌ام
بر هر ذره به صد راز و نیاز آمده‌ام

اهام خمینی (ره)

با دلی غم‌زده از دیر به مسجد رفتم
تا کند پرتو رویت به دو عالم غوغا

پرواز کن

غلام همت آنم که زیر چرخ کبود

ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزادست

که ای بلندنظر شاه‌باز سدره نشین

نشیمن تو نه این کنج محنت آبادست

تو را ز کنگره عرش می‌زنند صفیر

ندانمت که در این دامگه چه افتادست

حافظ شیرازی

نالۀ مرغ

عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش
مگر آواز من رسید به گوش
بانگ مرغی چنین کند مدهوش
مرغ تسبیح‌گوی و من خاموش

دوش مرغی به صبح می‌نالید
یکی از دوستان مخلص را
گفت باور نداشتم که تو را
گفتم این شرط آدمیت نیست

بوی بال فرشته

باید اما که باز برخیزم
باید از خواب ناز برخیزم
بوی نان برشته می‌آید
بوی بال فرشته می‌آید
می‌شود خواب ناز، شیرین‌تر
هست اما نماز، شیرین‌تر
افشین علاء

صبح زود است و خواب می‌چسبد
از اذان پر شده است کوچهٔ ما
باز مادر بزرگ بیدار است
مادرم غرق در نماز و رویاست
با صدای خروس همسایه
صبح زود است و خواب می‌چسبد

سجده

بر آستان جانان گر سر توان نهادن

گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد

حافظ شیرازی

وقت نماز

دل کجا می کند هوای حجاز
حاصل از عمر غیر اشک نیاز
کرمی کن مرا، به وقت نماز

اکبر بهداروند

قبله و کعبه ام تویی ای دوست
نیست ما را در این سرای دو در
چاره ساز تو ای خدای کریم!

احساسات باران

باید ای دل اندکی بهتر شویم
از همین امروز هنگام نماز
سوءظن در خوبی گل‌ها بد است
مثل رویای درخت و روح گل
با همه افسردگی امیدوار
زیر دست و پای داغ آفتاب

یا نه! اصلاً آدمی دیگر شویم
با خدا قدری صمیمی‌تر شویم
یادمان باشد که خوش‌باور شویم
زیر احساسات باران تر شویم
آتش در زیر خاکستر شویم
مثل خواب لاله‌پرپر شویم
ثابت محمودی (سهیل)

نیاز نیمه‌شب‌ی

نیاز نیمه‌شب‌ی، دفع صد بلا بکند
که یک کرشمه، تلافی صد جفا بکند
چو درد در تو نبیند، کِرا دوا بکند

حافظ شیرازی

دِلا! بسوز که سوز تو کارها بکند
عتاب یار پری چهره، عاشقانه بکش
طیب عشق مسیحا دم است و مشفق، لیک

کمالِ نماز

دل غفلت زده خالی ز نور است
شما را از گناهان پاک ساز است
به یاد او اگر باشی حساب است

حجت الاسلام جواد محدثی

کمال این عبادت با حضور است
حضور قلب چون روح نماز است
نماز بی حضور دل خراب است

بشتابید

مست از ساغر اَلست، خموش
که برد از سر خلائق هوش
بانگ «حی علی الصلوه» به گوش
که چنین است خود پیام سروش

عباس براتی پور

ای همه عارفان رُبّانی
بشنوید این کلام یزدان را
می رسد از فراز مآذنه‌ها
بشتابید جمله سوی نماز!

ستون دین

تنها ستون محکم دینِ خدا نماز
اصل رسالتِ همهٔ انبیا نماز
از بنده گر قبول کند کبریا نماز
هر کس کند اقامه به صدق و صفا نماز

معراج هر مقدس و هر پارسا نماز
مقصود از رسالت پیغمبران چه بود؟
طاعات بندگان خدا می شود قبول
هرگز به گردِ منکر و فحشا نمی رود

آئینه در آئینه

شب محرم هر آئینهٔ رو به فراز است
آئینه در آئینه حقیقت، نه مجاز است
بلبل به اذان است، که گل نغمه‌نواز است
تا بارگه عشق، چه لب‌ها که به‌ساز است
تا باز بیابی که دلت روشن راز است
هر آئینه در آئینه مشغول نماز است

امین علی‌مردانی

اینجاست که آئینه پر از راز و نیاز است
اینجاست که مرغ شب و شب آئینه دارند
سحر ملکوت است و سحر بانگِ سماوات
از چشمهٔ صهبا که وضوخانهٔ روح است
هر نیمه‌شب از روزن دل رو به خدا کن
اینجاست، همان خانه خدا، کز سرِ اخلاص

علاجِ دل

هر چه کردیم علاج دل بیمار نشد
تنگ شد حوصله از بهر نگهداری دل
خواب راحت نکند آنکه دلش بیدارست
ما شبی صبح نکردیم به بیداری دل
ای فنا چارهٔ دردت نتوان کرد مگر
اشک خونین و نماز سحر و زاری دل

لحظهٔ سبز دعا

بیدها گرم نماز، بادها در های و هو
در میان شاخه‌ها، باد غوغا می‌کند
دستها پُل می‌زنند، بین دلها و خدا

قیصر امین پور

کاسهٔ شبنم به دست، لاله می‌گیرد وضو
سرو سر خم می‌کند، غنچه لب وا می‌کند
شاخه‌ها گل می‌کنند لحظهٔ سبز دعا

حضور قلب

قابل درگاه حیّ بی‌نیاز
 این عبادت مایهٔ قرب خداست
 این عبادت مایهٔ غفران ماست
 این عبادت چون عمود دین توست
 چون شدی آمادهٔ غسل و وضو
 خویش را خالی تو از تزویر کن

هیچ طاعت نیست بهتر از نماز
 مونس شب‌های تار انبیاست
 ناجی و کفارهٔ عصیان ماست
 شرط ملت مذهب و آیین توست
 از معاصی دست و دل اول بشو
 پس بلند آوازه تکبیر کن

یا معلق می‌زنی با صد شتاب
می‌زنی بر خاک منقار و دماغ
زین ریاضت همچو خر وامانده‌ای
این نماز از تو خدا کی خواسته
هان مکش بیهوده این رنج و تعب
هست مقبول خداوند غفور
حق بود از این نمازت بی‌نیاز

در رکوعی یا به فکر نان و آب
در سجودی یا مگر همچو کلاغ
یک دقیقه، هشت رکعت خوانده‌ای
نصف عمرت از ریاضت کاسته
شرم کن از این نماز ای بی‌ادب
گر نماز خویش خواندی با حضور
بی‌حضور قلب اگر خواندی نماز

اذان

عشق است که بی پرده مرا می خواند
بی تاب‌ترین صوتِ اذان می آید

هر لحظه و هر لحظه مرا می خواند
عشق است که بی وقفه مرا می خواند

امین علی‌مردانی

تا خدا...

تا دورترین افق رها خواهم رفت
از قوس سجود تا خدا خواهم رفت

از عمق سکوت تا خدا خواهم رفت
امروز در اندیشهٔ زرین نماز

پے نوشتہا

١. محجة البيضاء، ج ١، ص ٣٣٩.
٢. كنز العمال، ج ٨، حديث ٢٢٧٩٢.
٣. وسائل الشيعة، ج ٣، ص ٢٤.
٤. جامع احاديث الشيعة، ج ٤، ص ٧٨.
٥. ثواب الاعمال، ص ٥٩.

۶. نہج الفصاحہ، ص ۶۵ / سر الصلوٰۃ، ص ۲۶ / مکارم الاخلاق، ص ۴۵۹.

۷. فلاح السائل و نجاح المسائل، سیدین طاووس، ص ۹۰.

۸. میزان الحکمہ، ج ۵، ص ۴۲۲.

۹. وسائل الشیعہ، ج ۵، ص ۱۱.

۱۰. تنبیہ الخواطر و نزہۃ النواظر، ص ۳۸.

۱۱. میزان الحکمہ، ج ۵، ص ۴۲۲.

۱۲ محمد محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج ۷، ص ۳۱۲۷.

۱۳. بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۱۹۸.

۱۴. وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۲۴.

۱۵. بحار الانوار، ج ۸۸، ص ۲۰۰.

۱۶. نهج الفصاحه، ص ۸۴۹.

۱۷. من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۲۱۴.

۱۸. وسائل الشیعہ ، ج ۴ ، ص ۹۹.

۱۹. همان.

۲۰. همان.

۲۴. امالی شیخ صدوق، ص ۱۶۷.

۲۲. ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۱۱۵.

۲۳. محمد بن علی بن بابویہ (صدوق) ، امالی، ص ۲۳۰.

٢٤. عروه الوثقى، ج اول، باب صلاة الجماعة.

٢٥. محمد بن حسم عاملى، وسائل الشيعه، ج ٥، ص ٣٧٧.

٢٦. خصال صدوق، ج ٢، ص ٦٣٢.

٢٧. غرر الحكم، ص ٥٩.

٢٨. كافي، ج ٣، ص ٢٦٤.

٢٩. بحار الانوار، ج ٥٣، ص ١٨٢.

۳۰. من لا یحضرہ الفقیہ، ج ۱، ص ۲۱۱.

۳۱. نہج البلاغہ، ص ۳۱۶.

۳۲. دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۳۵.

۳۳. حسین مظاہری، جہاد با نفس، ج ۱ و ۲، ص ۷۶ و ۷۷.

۳۴. من لا یحضرہ الفقیہ، ج ۲، ص ۶۱۸.

۳۸. ابن شہر آشوب، المناقب، ج ۲، ص ۱۲۴.

۳۶. سید روح‌الله خمینی، اربعین حدیث، جلد ۲، ص ۹۴.

۳۷. نماز چیست، شهید بهشتی (ره).

۳۸. از ژرفای نماز، حضرت آیت‌الله سیّد علی‌الحسینی‌الخامنه‌ای، ص ۱۱.

۳۹. سایت kanoon-beheshti.ir.

۴۰. پیام مقام معظم رهبری به هفدهمین اجلاس سراسری نماز، آبان ۸۷.

۴۱. حیات عارفانه فرزندگان، ص ۳۵.

۴۲. حیات عارفانہ فرزندگان، ص ۵۷.

۴۳. اسوہ عارفان (گفتہا و ناگفتہا درباره مرحوم سید علی آقا قاضی)، ص ۱۳۷.

۴۴. حیات عارفانہ فرزندگان، ص ۲۶.

۴۵. فریادگر توحید، عارف کامل آیت اللہ العظمیٰ بہجت، ص ۲۱۱.

۴۶. کتاب برگی از دفتر آفتاب، ص ۲۰۱.

۴۷. ملکی تبریزی، میرزا جواد آقا؛ خانہ طہور، ص ۴۶۲ و ۴۶۳.

۴۸. عرفان اسلامی، ج ۵، ص ۱۱۷.

۴۹. اسرار الصلوة، شهید ثانی.

۵۰. همان.

۵۱. اسلام از دیدگاه دانشمندان، ج ۱، ص ۳۴.

۵۲. الکسییس کارل، راه و رسم زندگی، ترجمه دکتر دبیری، ص ۱۴۵.

۵۳. نماز از دیدگاه دانشمندان بزرگ دنیا، ص ۵۳.

۵۴. محمد عثمان نجاتی، قرآن و روان شناسی، ص ۳۵۷؛ شیخ عباس قمی،

سفینة البحار، ج ۲، ص ۴۷.

۵۵. الکسیس کارل، راه و رسم زندگی، ترجمہ دکتر پرویز دبیری.

۵۶. نماز از دیدگاه دانشمندان بزرگ دنیا، ص ۵۳.

۵۷. نیایش دکتر کارل، ص ۱۶ و ۲۴.

۵۸. علی متجری، ارمغان نسل جوان، ص ۲۶.

۵۹. روان شناسی و دین، پروفیسور کارل گوستاو یونگ.

۶۰. محسن قرائتی، پرتویی از اسرار نماز، ص ۶۹؛ دیل کارنگی، آیین زندگی

ص ۱۹۲.

۶۱. الکسیس کارل، راه و رسم زندگی، ص ۸۸.

۶۲. همان. ص ۵۷.

۶۳. همان، ص ۱۳۷.